nieuws

Natuur- en landbouwgebied wordt "ongepland" ingevuld

nieuws

Zonder bouwshift zal Vlaanderen meer dan 40.000 hectare aan open ruimte kwijtspelen. Het gaat daarbij vooral om natuur- en landbouwgrond. Ook worden deze gronden ‘ongepland’ en aan een hoog tempo ingevuld door ruimtebeslag. Dit blijkt uit een nieuw onderzoek van de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) en hogeschool HoGent.

18 APRIL 2023 – LAATST BIJGEWERKT OM 19 APRIL 2023 11:03

Lees meer over:
beleid
ruimtelijke ordening
open ruimte



De Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO) onderzocht in samenwerking met hogeschool HoGent hoe de afgelopen 50 jaar open ruimte is ingenomen, wat de rol daarin was van de gewestplanning en hoe dit verder kan evolueren naar de toekomst. Eén ding is alvast duidelijk volgens het onderzoek: "Er is meer bescherming van de landbouw- en natuurruimte nodig.”

Sinds begin al rommelig ruimtelijke ordening

De studie wijst uit dat de 'verrommeling' van Vlaanderen al ontstaan is in de jaren ’60 van de vorige eeuw, wanneer de eerste voorontwerpen van gewestplannen het licht zagen. Naarmate de voorlopige gewestplannen evolueerden naar hun definitieve vorm, kregen telkens meer percelen een woonbestemming. Hierbij werd niet gekeken of deze percelen verspreid of in lintbebouwing voorkwamen. “Er kwam een overaanbod aan woonpercelen dat lang verantwoord werd op basis van economische motieven en budgettaire redenen”, stelt VITO. “Bouwgrond moest betaalbaar blijven en iedereen moest kunnen kiezen waar te bouwen.”

Maar tot op vandaag blijven deze 43-jaar oude gewestplannen de ruimtelijke ordening voor een groot deel van Vlaanderen verder bepalen. "Sinds het definitief vastleggen van de gewestplannen in 1980 is maar vijf procent van het Vlaamse grondgebied veranderd van hoofdbestemming”, aldus de onderzoekers. “Er verandert en verbetert dus bijzonder weinig, ondanks de veranderende maatschappelijke en ecologische omstandigheden."

> **Het tempo van ruimteconsumptie verliep 2,5 maal zo snel als de bevolkingstoename in de periode tussen 1975 en 2020**
>
> VITO en HoGent



nieuws

Helft van alle Vlaamse akkergronden ligt op 200 meter van natuur

20 FEBRUARI 2023

Ongepland

Verder wijst de studie uit dat de gewestplannen er niet in slagen om bestemde zones bij elkaar te houden. Want één derde van het bijkomend ruimtebeslag werd reeds toegestaan in landbouw- en natuurgebieden. Bijkomend ruimtebeslag is de ruimte die elke bijkomende inwoner nodig heeft om te wonen, te werken, voor recreatie of om zich te verplaatsen.

'Ongepland' zo lijkt want het was volgens de stedenbouwkundige voorschriften niet zo voorzien. "Uit de cijfers blijkt dat het 'ongepland' aandeel ruimtebeslag in de zachte bestemmingen zoals landbouw- en natuurgebieden in de laatste jaren zelfs nog toeneemt door de uitzonderingscultuur van zonevreemde afwijkingsregels", aldus VITO. "Hierdoor komt meer dan 50 procent van het ruimtebeslag in zachte bestemmingen terecht." Het principe van bijkomend ruimtebeslag lijkt ondertussen ook wat uitgehold te zijn want het onderzoek wijst uit dat het tempo van ruimteconsumptie 2,5 maal zo snel verliep als de bevolkingstoename tussen 1975 en 2020. Data tonen ook aan dat het bijkomend ruimtebeslag uitgesmeerd werd over het land en nauwelijks compactheid of concentratie vertoont.

Overaanbod aan slecht gelegen woongebied

De studie onderzocht verder hoe het ruimtebeslag zich in Vlaanderen verder kan ontwikkelen tot 2050. Daaruit blijkt dat een groot deel van de resterende bouwgronden zeer slecht ligt ten opzichte van de demografische en economische behoeften en prognoses. "Er is een groot overaanbod van woongebied ten opzichte van de toekomstige woningbehoefte", concluderen VITO en HoGent. "Maar omdat deze gronden zodanig slecht gelegen zijn, kan het overaanbod geneutraliseerd of herbestemd worden zonder aan ontwikkelingskansen van Vlaanderen te raken."

Bouwshift

Om zuinig om te springen met de openbare ruimte, introduceerde de Vlaamse overheid het basisprincipe van ruimteneutraliteit tegen 2040, beter bekend als de bouwshift (voorheen de betonstop). Tegen 2040 wil ze de dagelijkse inname van open ruimte terugdringen tot nul hectare. Daarna kan nieuwbouw alleen gebeuren in de ruimte waar nu al bebouwing is.

Hoe moet het verder?

"De bouwshift kan een significant verschil betekenen voor landbouw- en natuurzones", stellen de onderzoekers. Uit de studie blijkt dat niets ondernemen verder zal leiden tot een verlies van 29.000 hectare aan open ruimte in de zachte bestemmingen en 13.000 hectare in de harde bestemmingen tegen 2050, ten opzichte van een bouwshiftscenario. "Vooral voor de open ruimtebestemmingen van landbouw- en groenzones kan de bouwshift dus de grootste verschillen en ruimtewinsten opleveren."

"Er is meer bescherming van de landbouw- en natuurruimte nodig, vooral in het centrale deel van Vlaanderen dat het meest onder druk staat", concluderen de onderzoekers. De studie stelt daarbij twee beleidssporen om de open ruimte te vrijwaren: de inperking van de uitbreidingsmogelijkheden van zonevreemde gebouwen en van de omzettingen van landbouwgronden enerzijds, en anderzijds het neutraliseren en herbestemmen van een deel van de harde bestemmingen.

Lees nog meer over de studie van VITO en HoGent hier.

Bron: Eigen berichtgeving

VILT vzw

Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact

M • info@vilt.be

Volg ons op:

screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada